

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Reliqua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

litis asserentes licitum Confessori absolvere poenitentem juxta hujus opinionem, non tantum est Probabilistarum, sed ferè omnium Probabilioristarum; nemo autem ex Probabilistis, quos citat, docet, licere Confessori absolvere, si putet poenitentis opinionem sibi improbabilem, nisi formato saltem de extrinsecâ probabilitate judicio. Vid. *disp. 12. per totam, & disp. 23. sect. 5.*

§. II.

Reliqua.

SUMMARIUM.

Ait plerisque Probabilistas suo principio, quòd satis sit minus probabilis, fuisse deceptos, n. 87.

Damnatus quoque erit Probabiliorismus, n. 88.

Bonum principium male saepe applicatur, n. 89. ad 94.

Laxitas est in opinionibus particularibus, ibid.

Ait nos gloriari de Doctoribus suimet principij imperitis, n. 90.

Et quòd damnatae sint fructus Probabilismi, ib. Solvo, & retorqueo, n. 91.

Tam Probabilioriste, quam Probabiliste docendo damnatas, errarunt. Cur? n. 92.

Ait maximum ex nostrâ sententiâ sequi obedientia præjudicium, n. 93.

Ostendo oppositum, n. 94.

Si Probabilioriste eaderent Theologiam moralem, reperirentur fortè aliqua non probabiles, ibid.

Ait ex aequo probabilibus neutram eligibilem, n. 95.

Nullus Doctor erit estimabilis, n. 97.

Non est eadem ratio suadens veritatem opinionis A, ac que suadet veritatem opinionis B oppositae, n. 99. ad 102.

Duo a nobis examinantur. Primum, an liceat operari ex conscientia subjective probabilis? Alterum, an ex solâ objective probabilis? n. 103.

Ostendo quòd si daretur lex de probabiliori sequenda, solos Doctores comprehenderet. Quin alij fere omnes peccabunt, n. 104. 105.

N. 87. **D**icit 5. art. 10. plures damnatas ex nostris principiis prodidisse; nempe quòd licitum erit sequi minus probabilem de valore Sacramenti; licitum Judici dicere jus juxta minus probabilem; & postquam plures traxit Probabilistas inter se contrarios, ait pag. 135. interim, dum Probabilistae se concutiunt, cadit è Capitolio fulmen dammans hanc: Probabiliter existimo, Judicem judicare posse juxta minus probabilem. Quem ferit hic ignis? Non nos, qui probabiliora

requirimus; ergo Probabilistas, qui minus probabilia concedunt. Quòd si dicatur, damnatas ex malo usu principij Probabilistici prodidisse, dum ex minus probabili de valore, de re, aut objecto, intulerunt licentiam operationis, cum hæc inferri non possit, nisi ex minus probabili de licentiâ, sequitur præcipuos Probabilistas eo principio deceptos.

Sed contra 1. quia meum non est, opinioniones particulares Authorum discutere: immò do gratis, quòd plures ex citatis à P. Adamo eas damnatas docuerint, sequitur, quòd eas docuerint ut sibi probabiliores: ergo illicita erit probabilior. Confirmo: Fac, ut quis dicat, Probabilius puto licitum esse sequi minus probabilem speculativam de valore Sacramenti, & judicem dicere posse jus juxta minus probabilem de jure: quæro, uter peius erraturus sit, an affirmans, an negans, ea esse probabiliora? Sanè affirmans, ergo ad longè peiora ducit Probabiliorismus, immò ad ea obligat, ad que non obligat Probabilismus. Quid ad hæc Adversarius? Lege *disp. 14. & 15.*

Contra 2. quia mirum non est, quòd optimum principium crebrò malè applicetur. Quid certius Scripturâ? Quid evidentius primis Dialecticæ principijs? Quid clarus Decalogi præceptis? Et tamen ex Scripturâ malè intellectâ, hæreses; ex Logicæ principijs, sophismata; ex Decalogi præceptis, opinioniones Theologorum contrarie. Si in his tam notis, & certis saepe errando discedimus, mirandum non est, quòd ex principio de licentiâ operandi juxta minus probabilem de licentiâ, aliqui Probabilistae errando intulerint licentiam operandi juxta minus probabilem de valore, de jure, de objecto. Totum enim eorum peccatum est in asserendo, esse certò, etsi minus probabile, licere uti minus probabili de valore; esse certò, etsi minus probabile, licere Judici dicere jus juxta minus probabilem de jure; cum nullo modo esset probabilis ea opinio de licentiâ. Quare error est in opinionibus particularibus; non in principio, ut liquet, si hoc idem applicetur Probabiliorismo.

Dicit 6. art. 11. quòd cum prima Probabilistarum Capita, Probabilistarum principio non sint rectè usi, sequitur, quòd nos gloriemur Authoribus ejusdem nostri principij imperitis, nempe quòd eligens probabiliter eligat honestè. Subdit pag. 146. tum quòd ex fructibus cognoscendus sit Probabilismus, fructus autem sunt opinioniones damnatæ; tum quòd vix amplius est, quòd à Pontificibus damnari possit; nam damnati sunt

runt probabilitatem licentiae illatam ex probabilitate valoris; damnarunt tenuem probabilitatem stantem intra limites probabilitatis; immo damnarunt magnam, & relativam probabilitatem licentiae, hoc ipso quod damnarunt opinionem de Judice: ergo nostrum principium, quod eligens probabiliter eligat honeste, est saltem falsum; & ut loquitur pag. 148. de Probabilismo vix aliquid ab ignibus sacris praeter rudera relictum est, quae ipsi Probabilistae, feliciter pro nobis inter se divisi, solo equabunt.

N. Sed contra; quia ex hoc quod aliqui ex 91. praecipuis Probabilistis non sint recte uti nostro principio, nil inferitur contra principium, quo alii recte uti sunt. Sanc, pudet me in re evidenti detinere: an omnes Anti-Probabilistae suis principiis recte uti: an omnes SS. Patres Scripturae: an omnes Antiqui principiis morum. Non sane; nam plures probabiliores damnatae, nec non plures tutiores Antiquorum, quin aliqua alicujus Sancti Doctoris ab Ecclesia fuit proscripta: ergo, si tenet illatio, Moderni Probabilioristae, & Tutoristae glorabuntur Anti-Probabilistis circa suum principium imperitis; & Moderni Theologi antiquioribus Theologis circa Scripturam, & morum principia imperitis. Quare nulla in principiis culpa, sed totam in applicatione.

N. Ad id quod subdit, fateor damnatam 92. tenuem probabilitatem; at haec, ut dixi *disp.* 18. *sect.* 3. non est certa absolute, & relative gravis probabilitas; nec ejus damnatae Author eam docuit, ut Probabilista, sed ut Probabiliorista. Fateor quoque recte damnatam illationem a probabilitate valoris ad probabilitatem licentiae, ut docui *disp.* 14. at multo magis damnata illatio non tantum a probabilitate valoris ad probabilitatem, sed ad probabilitatem licentiae: (ea enim opinio erat suo Authori probabilior) quin damnata quoque a probabilitate valoris ad probabilitatem licentiae, non minus ac a probabilitate, quod obiectum sit fera, ad probabilitatem, aut probabilitatem licentiae jaculandi, in illud: ergo multo magis falsus, aut damnatus erit Probabiliorismus. Nego autem probabilitatem certo absolute, & relative gravem esse damnatam. Unum moneo, quod saepe monui, quod a probabilitate speculativa valoris, juris, obiecti, immo saepe a speculativa eorum probabilitate, nulla sit illatio ad probabilitatem licentiae, seu practicam; & in hoc errant tum Proba-

bilistae, tum Probabilioristae.

Dicit 7. *art.* 12. maximum ex nostra doctrina inferri obedientiae praedictum; cum enim sit probabilis opinio docens, quod licitum sit non parere Superiori praecipienti aliquid, quod probabiliter puto illicitum, eludi poterit per dictae opinionis probabilitatem obedientia: eam autem opinionem esse probabilem suadet P. Adamus auctoritate aliquorum Probabilistarum.

Sed contra 1. quia P. Scildere Probabiliorista in terminis docuit, quod nec possit, nec teneatur parere, qui propriam putat probabiliorem; quod idem docuit alii Probabilioristae. Secundo, quia saepe dixi, nullam esse ex opinionibus particularibus Probabilistarum refundendam culpam in eorum generale principium; sicut nec ex particularibus Anti-Probabilistarum in eorum principium generale. Tertio, quicumque eam docuit opinionem, docuit ut sibi probabiliorem. Quarto, non est, quod ut sententia generalis Probabilistarum exota reddatur, trahantur aliquae Probabilistarum opiniones particulares, quae forte non sunt probabiles, immo saepe non sunt Probabilistarum, ut late constat ex P. Pollenter, qui ad oculum ostendit, quod Societ. DD. (qui tamen ut plurimum Probabilistae fuerunt) omnes damnatas rejecerint ante damnationem: ergo aperte P. Adamus fallitur, dum docet damnatas a Probabilistis proditisse; quin potius, non damnatae, sed damnatarum damnatio a Societate Probabilistis multo ante prodivit. Adde nec mirandum si aliqui ex Probabilistis damnatas docuissent: edant Anti-Probabilistae, ut edidere Probabilistae, plures Theologiae Moralis libros, & suum generale principium opinionibus particularibus accommodent; in illis forte reperientur aliquae non probabiles, etsi iisdem probabiliores. Demum plus est, obedientiam impossibilitati, quam perverti; impossibilitatur autem a principio P. Adamus, obligantis ad iudicium directum probabilius de honestate rei praecipit.

Dicit 8. *art.* 13. nullum aequè probabile, tam absolute, quam relative, esse prudenter eligibile; quia quod quis nequit judicare prudenter honestum, & licitum, non est prudenter eligibile, sed stante aequali probabilitate negante honestatem, nequit talis actio prudenter judicari honesta: ergo, Maior admittitur a Probabilistis. Minor probatur 1. quia iudicans in concursu aequalis probabilitatis actionem esse honestam, qua opposita probabilitas dicit inhonestam,

duo

duo facit, nempe quòd propositionem pugnantem pro honestate dicat veram; & pugnantem pro inhonestate dicat falsam; sed non potest prudenter dicere falsam pugnantem pro inhonestate: ergo pugnantem pro honestate non prudenter dicit veram; quia aliquid dicere, ex quo imprudenter committitur circa alterum, non est prudenter dicere. Secundò, quia ratio, ob quam aliquid prudenter dicitur verum, non est ratio, ut prudenter negetur esse verum; sed ratio, quam continet propositio pugnans pro inhonestate, est ratio, ob quam propositio dicitur prudenter vera; ergo non potest prudenter illam negare veram, seu affirmare falsam. Tertio, quia ratio, quam continet propositio pugnans pro inhonestate, est ejusdem ponderis, ac ratio, quam continet propositio pugnans pro honestate: ergo si ratio pugnans pro honestate facit, ut honestas prudenter affirmetur; etiam ratio pugnans pro inhonestate faciet, ut inhonestas prudenter affirmetur: ergo dicere, quòd propositio continens rationem, ob quam prudenter judicatur vera, fit falsa, & non vera, est imprudenter dicere; nam est, ipsam dicere falsam, quia equè prudenter meretur, & dici potest vera, quam opposita, que dicitur vera, & non falsa.

N. 96. P. Lest. Hinc infert equalis probabilitates esse tantum secundum quid, & speculativè probabilitates, quia neutra potest a sapientibus judicari opinativè; & hanc doctrinam dicit fundari in P. Lestio.

N. 97. Sed contra; quia eo probatur, neminem ex Doctoribus equalis auctoritatis mutuò contradicentibus esse laudabilem; & nullam eorum opinionem esse eligibilem; & neminem ex oppositum perfectionis statum amplectentibus esse honorabilem; nam vel sunt equalis, vel inæqualis perfectionis? Si equalis; ex argumento P. Adami habeo intentum: si inæqualis; non est ad rem, & dario quòd sit, status minus perfectus æstimabilis non erit ob eadem rationes, ob quas status ei oppositus est perfectior; & sic sola vita contemplativa, non activa, erit laudabilis; solus calibatus, non matrimonium; sola abstinentia, non usus, sola charitas, non paupertas; cum tamen hæc omnia ad Deum conducant. Si igitur inter bona inferiora, & inter actus voluntatis, & virtutes oppositas, est locus prudenti electioni, sive sint equalis, sive inæqualis perfectionis, cur inter actus intellectus oppositos, & eorum motiva, sive æquè, sive non equè probabilia, ea negabitur? Adde ignorantia, & pertinaciæ signum esse, alienas dicere improba-

biles, ut *disp. 10. sect. 4. docui ex M. Goidoy.*

In formâ nego minorem. Ad 1. proba- tionem fateor, quòd judicans stante equali probabilitate actionem esse honestam, dicat directè veram opinionem stantem pro honestate; & æquivalenter, & indirectè dicat falsam stantem pro inhonestate: nego autem, quòd nequeat prudenter (divinam tamen) affirmare falsam stantem pro inhonestate; potest enim, non quidem ob motiva suadentia, quòd stans pro inhonestate sit vera, sed ob motiva opinionis stantis pro honestate, quæ hoc ipso quòd suadent, quòd stans pro honestate sit vera, tuadent, quòd stans pro inhonestate sit falsa. Fallitur arguens, dum putat, quòd affirmans stantem pro inhonestate esse falsam, affirmet hoc ob motiva suadentia inhonestatem, cum hoc repugnet; sed affirmat stantem pro inhonestate esse falsam ob motiva tuadentia esse veram stantem pro honestate.

Quòd si dicatur repugnare, ut utrumque contradictorium seorsim prudenter affirmetur, & quòd tam affirmatio, quam negatio sit prudens; nego hoc, si utriusque motivum sit verè absolutè, & relative grave; immò, juxta regulas Dialecticæ loquendo strictè, si affirmatio est prudens, negatio debet etiam esse prudens, et si non vera, ut deur pura contradictio; si enim imprudens sit, dabitur contrarietas: ergo prudenter affirmanti potest prudenter negando contrarietas nisi velimus, quòd inter Disputantes unus tantum sit prudens. Vide *disp. 8. sect. 6. §. 3.*

Ad 2. concessã mai. nego min. juxta im- mediata dicta. Ratio, ob quam opinio pugnans pro honestate dicitur vera, sunt motiva suadentia honestatem; & ratio, ob quam dicitur falsa, sunt motiva ei opposita: similiter ratio, ob quam opinio stans pro inhonestate dicitur vera, sunt motiva tuadentia inhonestatem; & ratio, ob quam dicitur falsa, sunt motiva ei opposita: ergo certò fallum est, quòd opinio stans pro honestate, ob eadem motiva, ob quæ dicitur vera, dici possit falsa, sed ob opposita. Monco autem P. Adamum, ut meminerit, repugnare simultatem probabilitatis formalis, et non objectivæ.

Ad 3. fateor motiva utriusque opinionis esse equalis ponderis, sed dissimilia, ut dixi *disp. 8. sect. 6.* nam motiva suadentia honestatem sunt diversa à motivis suadentibus inhonestatem: ergo affirmatio honestatis est veritas diversa ab affirmatione inhonestatis; quo modo motivum pro calibatu est

est diversum (etsi daretur esse æquale) à motivo suadente matrimonium; & electio celibatus est diversa ab electione matrimonii.

N. 102. Ad illationem nego, quòd æquales probabilitates sint tantum speculative, & secundum quid probabilitates; sunt enim absolute, & relative, & simpliciter probabilitates, ut docui *disp. 14. sect. 5. & disp. 16. sect. 6.*

P. Less. Doctrina P. Lessii non est ad rem, nam quærit, an possit dari pecunia pro Baptismo Infantis morituri: & ait, esse probabile, quòd liceat; & esse æquè, aut magis probabile, quòd non liceat: & subdit, teneri hominem dare pecuniam. Dein obijciens, qualiter altera pars probabilis sit, si eam sequi non possumus, respondet esse tantum speculative probabilem ei, qui scit partem benignam esse probabilem. Ecce negat, tum quòd una sit probabilis practice, tum quòd sit probabilis opinio negans licitum dare pecuniam; nam supponit teneri ex charitate dare pecuniam, ne infans pereat. At quid ad rem, ex eo quòd sæpe una opinio non sit practice probabilis ex utraq; contradicente, inferre numquam esse; & ex hoc quòd una tantum sit hæc, & nunc simpliciter probabilis practice, inferre neutram ex æquè probabilibus esse simpliciter probabilem, ut infert P. Adamus?

N. 103. Dicit 9. *art. 14.* quòd, stante solo de probabilitate iudicio, nemo tunc operetur ex conscientia opinativâ, de quâ tamen est questio. Sed contra; quia, etsi non operetur ex conscientia subjective opinativâ, operatur tamen ex opinativâ objective: duo enim quæsi: Primum, an liceat operari ex conscientia subjective probabili; & affirmavi: alterum, an ex solâ conscientia objective probabili, seu sub solo de objective probabilitate iudicio; & hoc quoque affirmavi, immò dixi melius esse, sive primum sit possibile, ut ego docui, sive non, ut alii.

N. 104. Infer totam obligationem sequendi probabilius, si ea probaretur, limitandam ad solos doctos, & quidem, dum tempus ha-

bent examinandi, & conferendi motiva utriusque opinionis; nõ ad idiotas, ut faretur Adamus in Reprobatione *pag. 8.* ubi ait: Tunc tantum tenemur non fidere aliis, quando clarè cognoscimus eos esse notabiliter viciniores errori, quàm veritati, & quando tempus habemus examinandi eorum rationes. Ecce 1. hoc solis doctis competit. Ecce 2. quòd illis competit, quando tempus habent examinandi: ergo (infero ego) si tempus non adsit, poterunt sequi quodlibet certò probabile; & regulariter id, quòd dicitur probabilius, erit ex impetu probabilius: hoc autem præcipuè Confessariis accidit, quibus non est tempus conferendi tunc opiniones, adeoque passim illis licebit omne probabile; & hoc erit illis regula: vel si hoc negabitur, nullus poterit excipere confessiones, nisi pleraque materias librarit, earumque probabilitatem, & veritatem: ubinam autem hæc Confessariorum copia?

Peccabunt ergo plerique Confessores exponendo se sine hac plerarumque rerum moralium, & opinionum præviâ collatione: vel si non peccabunt, lex de probabiliori rarissime obligabit, cum tamen, si est regula morum, ferè semper occurrere debeat. Similiter peccabunt penitentes deponendo peccata apud Confessores, quorum maior pars non contulit utramque opinionum in dilatatissimâ morum materiâ probabilitatè. Nec est, quòd P. Adamus dicat, hoc argumento nos teneri, nam quantum differt discretio probabilitatis à probabilitate, tanto maius est onus, difficultas, & discrimen inter Nos, & Probabilioristas. Accedit, quòd, si nos ad minus probabile obligaremus, ut Probabiliste ad probabilius, tunc idem esset onus sciendi, quæ opinio sit minus, quæ magis probabilis; at nos non obligamus: ergo non est, quòd P. Adamus dicat *pag. 19.* nos istdem absurdis subjectos, quæ in Probabilioristas refundimus.

Omitto, quæ aciori calamo in D. Pream mover; illis enim ipse D. Pream factis est, cui fortè maiori opus erit tolerantia, quàm ingenio, ut solvat.